

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра харчових технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 І.Л. Заморська

« 1 » 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методи досліджень в харчових технологіях»

Освітньо-науковий рівень: доктор філософії

Галузь знань: 18 Виробництво та технології

Спеціальність: 181 Харчові технології

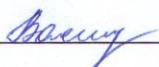
Освітня-наукова програма: Харчові технології

Інженерно-технологічний факультет

Робоча програма навчальної дисципліни «Методи досліджень в харчових технологіях» для здобувачів третього (освітньо- наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 181 «Харчові технології» кваліфікації доктор філософії з харчових технологій. – Умань: Уманський НУС, 2022. 12 с.

Розробник:

Василишина О.В. кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри харчових технологій

 Васишина О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри харчових технологій

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

Т.в.о. завідувача кафедри

 Чернега А.О.

«31» серпня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-технологічного факультету

Протокол від «1» вересня 2022 року № 1

Голова І. Л. Заморська

«1» вересня 2022 року

© Уманський НУС, 2022 рік

© Васишина О.В., 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 18 «Виробництво та технології»	Обов'язкова	
Модулів – 2 Змістових модулів – 2 Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Спеціальність – 181 «Харчові технології»	Рік підготовки	
		1-й	-
		Семестр	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 120		18 год	-
		Лабораторні	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 6,0	Третій (освітньо науковий) рівень вищої освіти Доктор філософії Освітньо-наукова програма Харчові технології	22 год	-
		Самостійна робота	
		80 год	-
		Вид контролю: залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: навчити майбутніх фахівців підбирати відповідні методи контролю з урахуванням особливостей та якостей продовольчої сировини, напівфабрикатів та готової продукції.

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері виробництва харчових продуктів, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

– здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, що формують нові знання у сфері харчових технологій та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках;

- здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти експериментальних і теоретичних досліджень, цифрові технології, методи комп'ютерного моделювання, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері харчових технологій;

- здатність виявляти, ставити та розв'язувати задачі дослідницького характеру, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у харчовій промисловості.

Програмні результати навчання:

– Планувати, організовувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у сфері харчових технологій з використанням сучасних інструментів та обладнання, інформаційних технологій і програмного забезпечення.

- Мати передові концептуальні та методологічні знання, демонструвати дослідницькі навички у сфері харчових технологій та на межі предметних галузей, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень з метою отримання нових знань та/або здійснення інновацій на рівні сучасних світових досягнень науки і техніки.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Основи контролю якості харчової продукції. Методологія контролю якості харчової продукції.

Тема 1. Основи контролю якості харчової продукції. Загальні поняття про якість харчової продукції. Правова та технічна основа контролю якості продукції. Характеристика основних показників якості харчової продукції.

Тема 2. Стисла характеристика харчових продуктів як складних багатокомпонентних систем. Методологічна основа контролю якості харчової продукції.

Тема 3. Аналіз харчових продуктів. Загальні та спеціальні методи аналізу. Методологія нормування і контролю показників якості харчової продукції.

Модуль 2

Змістовий модуль 2. Методологія нормування і контролю показників якості нової харчової продукції. Характеристика міжгалузевих стандартизованих методів контролю харчової продукції.

Тема 4. Використання органолептичних методів під час оцінки якості харчової продукції.

Тема 5. Використання інструментальних методів під час оцінки якості харчової продукції.

Тема 6. Характеристика хімічних та фізико-хімічних методів оцінки якості. Стисла характеристика міжгалузевих стандартизованих методів контролю якості харчових продуктів.

Тема 7. Організація виробничих лабораторій харчових виробництв.

Тема 8. Статистичні методи оцінки і контролю якості.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Основи контролю якості харчової продукції. Методологія контролю якості харчової продукції.						
Тема 1. Основи контролю якості харчової продукції. Загальні поняття про якість харчової продукції. Правова та технічна основа контролю якості продукції. Характеристика основних показників якості харчової продукції.	14	2		2		10
Тема 2. Стисла характеристика харчових продуктів як складних багатокомпонентних систем. Методологічна основа контролю якості харчової продукції.	14	2		2		10
Тема 3. Аналіз харчових продуктів. Загальні та спеціальні методи аналізу. Методологія нормування і контролю показників якості харчової продукції.	14	2		2		10
Разом за змістовим модулем 1	42	6	-	6	-	30
Модуль 2						
Змістовий модуль 2. Методологія нормування і контролю показників якості нової харчової продукції. Характеристика міжгалузевих стандартизованих методів контролю харчової продукції.						
Тема 4. Використання органолептичних методів під час оцінки якості харчової продукції.	16	2		4		10
Тема 5. Використання інструментальних методів під час оцінки якості харчової продукції.	16	2		4		10
Тема 6. Характеристика хімічних та фізико-хімічних методів оцінки якості. Стисла характеристика міжгалузевих стандартизованих методів контролю якості харчових продуктів.	18	4		4		10
Тема 7. Організація виробничих лабораторій харчових виробництв.	14	2		2		10
Тема 8. Статистичні методи оцінки і контролю якості	14	2		2		10
Разом за змістовим модулем 2	78	12	-	16	-	50
Усього годин	120	18	-	22	-	80

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Змістовий модуль 1. Визначення густини рідких продуктів за допомогою ареометра та пікнометричним методом (як приклад застосування фізичних методів контролю)	2
2	Змістовий модуль 1. Визначення якості баночних консервів (як приклад застосування виробничого контролю)	2
3	Змістовний модуль 1 Середня проба; відбір проби для аналізу; підготовка проби до аналізу та проведення конкретного аналізу	2
4	Змістовний модуль 2 Фотометричне визначення кольору соків, пива (як приклад застосування оптичних методів (фотоколориметрії))	2
5	Змістовний модуль 2 Потенціометричне визначення титрованої кислотності харчової продукції (як приклад застосування потенціометрії (рН-метричне титрування))	2
6	Змістовний модуль 2 Визначення титрованої кислотності титрометричним методом (як приклад застосування титриметричного аналізу (кисотно-основне титрування))	2
7	Змістовний модуль 2 Визначення вмісту вологи у продукції методом висушування. (як приклад застосування гравіметричного аналізу)	4
8	Змістовний модуль 2 Визначення вмісту сухих розчинних речовин рефрактометром	2
9	Змістовний модуль 2 Визначення вмісту вітамінів йодометричним методом	2
10	Змістовний модуль 2 Контроль якості харчової продукції та методи його здійснення	2
Разом		22

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація методів залежно від цілі їх застосування.	4
2	Загальні та спеціальні методи дослідження хімічного складу харчових продуктів.	6
3	Методи визначення білків, жирів, вуглеводів та мінеральних речовин у продуктах харчування	4
4	Експресні методи оцінки якості продукції харчових виробництв, принцип вибору.	4
5	Екологія харчових продуктів і її вплив на здоров'я людини.	4
6	Методи контролю за вмістом чужорідних хімічних речовин у харчових продуктах.	4
7	Органолептичні методи оцінки якості продовольчої сировини, напівфабрикатів і готової продукції	4
8	Нормування та регламентація вмісту ксенобіотиків у продовольчій сировині, напівфабрикатах і готовій продукції	4
	Разом	34

7. Індивідуальні завдання

Орієнтовний перелік тем рефератів:

1. Шляхи забруднення харчових продуктів та продовольчої сировини нітратами.
2. Вміст нітратів у овочах, плодах та продуктах переробки.
3. Вплив нітратів і нітритів на організм дорослої людини.
4. Вплив нітратів і нітритів на організм дитини.
5. Шляхи зменшення вмісту нітратів у продуктах харчування.
6. Вплив способів обробки і переробки овочів на зменшення вміст у нітратів.
7. Використання овочів з підвищеним вмістом нітратів.
8. Шляхи забруднення харчових продуктів радіоактивними елементами.
9. Радіоактивність. Одиниці вимірювання активності.
10. Дія іонізуючого випромінювання на організм людини.
11. Контроль за вмістом радіонуклідів у продуктах харчування і продовольчій сировині.
12. Показники якості, що визначають нешкідливість консервів.
13. Мікотоксини, їх вплив на організм людини.
14. Сірчистий ангідрид, інші сполуки сірки, їх вплив на організм людини.
15. Собінова кислота і її солі.
16. Бензойна кислота, її солі, вплив на організм людини.
17. Допустимі рівні радіоактивного забруднення і умови заборони реалізації.
18. Накопичення радіонуклідів у різних харчових продуктах.

19. Запобігання шкідливого впливу на людину радіоактивного забруднення продуктів харчування.
20. Застосування пестицидів і шляхи їх потрапляння у продукти харчування і продовольчу сировину.
21. Вміст хлорорганічних пестицидів у продуктах харчування, продовольчій сировині та дія їх на організм людини.
22. Вміст фосфорорганічних пестицидів у продуктах харчування, продовольчій сировині та дія їх на організм людини.
23. Джерела забруднення продуктів харчування і продовольчої сировини важкими металами.
24. Фактори, які впливають на вміст металів у продуктах рослинного походження.
25. Заходи щодо зменшення вмісту металів у харчових продуктах і продовольчій сировині.
26. Класифікація харчових добавок.
27. Маркування і дозвіл щодо використання харчових добавок.
28. Харчові барвники.
29. Значення рН – консервів у їх шкідливості

8. Методи навчання

Лекції, лабораторні заняття та самостійна робота. За джерелом знань – словесні, наочні, практичні; за характером логіки пізнання – аналіз та синтез, індукція та дедукція; за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів – проблемний, дослідницький.

9. Методи контролю

Дисципліна має два змістових модулі, який охоплює матеріал усіх тем.

Рівень знань оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання.

10. Розподіл балів

Поточний (модульний) контроль								Загальна сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	
10	10	10	10	15	15	15	15	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Черевко О.І., Крайнюк Л.М., Касілова Л.О. Методи контролю якості харчової продукції : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. 512 с.

2. Забезпечення та хімічний контроль якості харчових продуктів : навч. посібник / Р.П. Влодарчик, І.М. Кобаса, М.М. Воробець та ін. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. 336 с.
3. Євлаш В.В., Самойленко С.О., Отрошко Н.О., Буряк І.А. Експрес-методи дослідження безпечності та якості харчових продуктів : навч. посібник. Харків : ХДУХТ, 2016.
4. Хімічний та мікробіологічний аналіз харчової продукції : навч. посібник / І.М. Кобаса, Л.М. Чебан, М.М. Воробець та ін. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. 196 с.
5. Черевко О.І., Крайнюк Л.М., Касілова Л.О. Методи контролю якості харчової продукції : навч. посібник. Ч.1. Харків : ХДУХТ, 2005. 230 с.
6. Черевко О.І., Крайнюк Л.М., Касілова Л.О. Методи контролю якості харчової продукції : навч. посібник. Ч.2. Харків : ХДУХТ, 2008. 354 с.
7. Попова Н. В., Арсеньева Л. Ю., Мисюра Т. Г. Контроль якості та безпечності продукції галузі. Київ: НУХТ, 2012. 175 с.

Додаткова

1. Аналіз природних об'єктів і продуктів харчування: метод. рекомендації до лаб. робіт / уклад.: М.М. Воробець та ін. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2019. 56 с.
2. Волощук А.Г., Горлій А.С. Хімічний аналіз продуктів харчування : метод. рекомендації до лаб. робіт. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. 32 с.
3. Воробець М.М., Кобаса І.М., Сачко А.В. Методи контролю якості харчових продуктів. Ч. 1. : метод. рекомендації до лаб. робіт. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. 32 с.
4. Закон України “Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини” від 23.12.1997.
5. Домарецький О.І., Златев А.Я. Екологія харчових продуктів. Київ: “Здоров'я”, 1996. 180 с.

6. Пономарьов П.Х., Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. Київ: Лібра, 1999. 272 с.
8. Раціональне харчування. Довідник / За ред. Г.У. Столмакової. Львів : Світ, 1990. 100 с.
9. Санітарні правила і норми по застосуванню харчових добавок. Затверджені наказом міністерства охорони здоров'я України від 23.07.1996р. № 222.
10. Скоробагатий Я.П. Фізико-хімічні методи аналізу. Львів : Каменяр, 1993.164 с.
11. Василишина О.В. Оптимізація ефективності заморожування плодів вишні методом Харрінгтона. Вісник Уманського національного університету садівництва. 2020. №1. С.85–90.
12. Vasylyshyna O., Sobolenko L., Optimization of freezing cherry fruits by various pre-treatment methods. Carpathian journal of food science and technology. 2018. Vol.10(2). P. 18–24.

Інтернет джерела

14. Держспоживстандарт України. URL : www.dssu.gov.ua

